

Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet

Sari Jurvansuu

Julkaistu 8.4.2019

Tiivistelmä

Artikkelissa tarkastellaan paikallisten päihde- ja mielenterveysyhdistysten keskeisiä rahoituslähteitä, niiden viime vuosien kehitystä ja rahoitukseen liittyviä haasteita. Tutkimus perustuu kyselyyn, johon vastasi johdon edustaja 199 päihde- ja mielenterveysyhdistyksestä (vastausprosentti 47). Aineisto analysoitiin tilastollisilla perusmenetelmillä kuten korrelaatioanalyysillä ja ristiintaulukoinneilla sekä näihin liittyvillä tilastollisten merkitsevyyksien testeillä.

Yhdistysten pääasiallisia tulonlähteitä olivat jäsenmaksut ja kunta-avustukset. Kolmannes yhdistyksistä sai tuloja asiakas- tai palvelumaksuina. Oman varainhankinnan merkitys oli huomattavasti vähäisempi kuin julkisen tai julkisen tukeman rahoituksen. Useimmiten viime vuosina olivat kasvaneet asiakas- ja palvelumaksut, yksityissektorin taloudellinen tuki ja veikkausvarojen kautta kanavoituva rahoitus. Kielteisimminkin olivat kehittyneet kuntien myöntämät avustukset ja työllisyysmäärärahat.

Palvelutoiminta ja palkattu henkilöstö avasivat yhdistyksille pääsyn merkittävästi monipuolisemman rahoituksen piiriin verrattuna perinteistä kansalaistoimintaa vapaaehtoisvoimin harjoitaviin yhdistyksiin. Suurimpina rahoitukseen liittyvinä haasteina yhdistyksissä koettiin rahoituspohjan monipuolistaminen, rahoitusten jatkuvuuden epävarmuus ja hakuprosessien työläys.

Ydinviestit

- Päihde- ja mielenterveysyhdistykset ovat resursseiltaan ja rahoituspohjiltaan erilaisia. Suuri osa toimii pienen taloudellisin voimavaroin. Uuden kolmannen sektorin toimijoille mahdollistuu monikanavaisempi rahoitus, puhtaasti kansalaistoimintaan keskittyvissä yhdistyksissä rahoituksen monipuolistaminen on erityisen hankalaa.
- Yhdistykset ovat riippuvaisia julkisesta ja julkisen tukemasta rahoituksesta. Jäsenmaksutulojen ja muun oman varainhankinnan merkitys on toiminnan kannalta vähäisempi.
- Kattojärjestöjen paikallisyhdistyksilleen kanavoima taloudellinen tuki on tärkeää yhdistyskentän uusiutumisen kannalta.
- Kunta-avustusten väheneminen ja vaihtoehtoisten rahoituskanavien puute ovat yhdistyskentän huolenaiheita. Erityisesti pienten yhdistysten toimintaedellytykset on turvattava myös suunnitteilla olevissa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa ja maakuntamallissa.

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Johdanto

Järjestöjen tulevaisuuteen liittyy tällä hetkellä suuria kysymyksiä, kun kolmannen sektorin toimijoiden asema ja rahoitusvastuu paikantuvat suunnitteilla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntauudistuksen myötä vielä ennakoimattomalla tavalla. Erityisesti on kannettu huolta pienten paikallisten toimijoiden ja välimuotoisia palveluja tarjoavien järjestöjen toimintaedellytyksistä sekä kasvavasta eriytymisestä palveluja tuottavien ja tuottamattomien järjestöjen välillä. Artikkelissa paikallisyhdistysten taloudellisten toimintaedellytysten perusteita ja muutoksia kartoitetaan päihde- ja mielenterveysyhdistyksistä kerätyn kyselyaineiston pohjalta. Aineisto on kerätty osana päihde- ja mielenterveysjärjestöjen yhdessä toteuttamaa tutkimusohjelmaa (MIPA, ks. www.a-klinikka.fi/mipa), jossa on aiemmin todettu rahoituspohjan vahvistamisen olevan näiden alojen yhdistyksissä tärkeimmäksi koettu toiminnan kehittämistarve (Jurvansuu & Rissanen 2017, 9).

Päihde- ja mielenterveysyhdistykset ovat kiintoisa tutkimuskohde tilanteessa, jossa kolmatta sektoria tuodaan valinnan vapauden nimissä palvelumarkkinoille yhtäläisenä toimijana julkisen ja yrityssektorin toimijoiden kanssa. Etenkin päihdealan järjestöt ovat perinteisesti olleet merkittäviä palvelujen tuottajia. Järjestöjen palvelutuotanto kasvoi etenkin 1990-luvun laman jälkeen, jolloin kolmannelta sektorilta alettiin odottaa vahvempaa osallistumista hyvinvointipalveluiden tuottamiseen ja työllisyyden hoitoon. Tällöin alettiin puhua ”uudesta kolmannesta sektorista” (esim. Saukkonen 2013), jonka toiminta ei rakennu ensisijaisesti vapaaehtoisen kansalaistoiminnan varaan, vaan sen tehtäväksi asetettiin esimerkiksi julkisella sektorilla määriteltyihin palvelutarpeisiin vastaaminen. Palvelutuotannon kasvu sosiaali- ja terveysjärjestöissä siirsi niiden rahoitusta asiakasmaksujen suuntaan ja yhteistyösopimuksiin kunnan kanssa. Palvelumarkkinoilla toimiminen on tuonut järjestöihin esimerkiksi tarjouskilpailuihin osallistumiseen ja palvelujen tuotteistamiseen liittyviä haasteita (Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen... 2014, 43). Viime vuosina palvelujen tuottamisen trendi järjestöissä on ollut laskeva, johtuen muun muassa kilpailutuskäytännöistä ja kuntien palveluostojen vähentymisestä sekä verottajan ja Raha-automaattiyhdistyksen (nykyinen STEA) linjauksista ja kilpailupoliittisista tekijöistä (Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen... 2014, 19). Paikallisyhdistyksissä palvelutuotannolla ei ole ollut lähtökohtaisesti yhtä suurta roolia kuin valtakunnallisissa järjestöissä.

Suomessa valtion rooli kolmannen sektorin rahoittajana on merkittävä. Tästä näkökulmasta kolmannen sektorin rahoituslähteet voidaan jakaa suoraan julkiseen rahoitukseen, julkisen vallan tukemaan rahoitukseen ja yksityiseen rahoitukseen. Suora julkinen rahoitus tarkoittaa kuntien, valtion ja EU:n järjestöille myöntämiä tukia ja toiminta-avustuksia sekä julkisten tahojen järjestöiltä hankkimia palveluja. Julkisen vallan tukema rahoitus tarkoittaa puolestaan julkisia rahapeliyhtiön tuotoista maksettuja järjestöavustuksia. Yksityinen rahoitus koostuu esimerkiksi järjestöjen varainkeruusta, yksityishenkilöiden, yritysten, yhteisöjen ja säätiöiden pääomatuloista sekä yksityisten ihmisten maksamista palvelumaksuista. Sosiaali- ja terveysjärjestöille julkisen tai julkisesti tuetun rahoituksen merkitys on suuri eli ne ovat vahvasti kytköksissä kunnalliseen palvelutuotantoon ja Veikkauksen toiminnasta kertyviin valtionapuihin. (Ahokas & Rouvinen-Wilenius 2017, 44-45.)

Oma varainhankinta on järjestöissä ollut melko vähäistä ja esimerkiksi rahankeräyslupia on haettu harvoin. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitusta koskevassa tutkimuksessaan Emilia Saukko (2012) on todennut

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Veikkaustuottoja jakavan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA, entinen RAY) painotuksen kasvaneen valtakunnallisten järjestöjen rahoituksessa muiden julkisten tukien vähentyessä. Kuntien myöntämässä tuessa on näkynyt painottuminen entistä enemmän erityisavustuksiin ja erilaisiin vastikkeellisiin avustusmuotoihin yleisten toiminta-avustusten sijaan (Harju & Niemelä 2011, 52). Tässä suhteessa rahoitusten jatkuvuus on jossain määrin korvautunut kertaluonteisuudella ja hankesidonnaisuudella. Toisaalta selvitys STEAn myöntämistä avustuksista osoittaa, että määräraikaisten avustusten osuus kaikesta avustamisesta on laskenut tasaisesti 2000-luvulla, kun taas pitkäaikaisten (yleisavustukset, kohdennetut avustukset) avustusten osuus on kasvanut (Mulari 2018).

Kolmannen sektorin rahoitusrakenteita koskeva tutkimus on kohdistunut pääosin valtakunnallisiin järjestöihin ja paikallisyhdistysten rahoituksista on vain vähän tutkittua tietoa, tosin SOSTE ry:n toteuttamissa järjestöbarometreissa on kartoitettu sosiaali- ja terveysyhdistysten taloudellisia voimavaroja ja niiden saamia kunta-avustuksia. Tässä artikkelissa tarkastellaan, millaisista tuloista päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus koostuu, miten eri rahoituslähteet niissä painottuvat ja miten rahoitusrakenteet eroavat erilaisissa yhdistyksissä. Aluksi luodaan kuva yhdistysten taloudellisista voimavaroista ja pääasiallisista rahoituslähteistä. Tämän jälkeen tarkastellaan eri rahoituskanavien merkitystä yhdistysten toiminnassa sekä sitä, miten rahoituslähteet ovat kehittyneet viime vuosina. Lopuksi käännetään katse vielä rahoitukseen liittyviin haasteisiin.

Aineisto ja -menetelmät

Vuoden 2017 syksyllä lähetettiin kuuden MIPA-tutkimusohjelmaan osallistuvan valtakunnallisen päihde- ja mielenterveysjärjestön paikallisyhdistyksille ja jäsenyhteisöille sekä vuonna 2016 Raha-automaattiyhdistykseltä (nyk. STEA) avustuksia hakeneille päihde-, riippuvuus- ja mielenterveysyhdistyksille kysely, jonka yhtenä osa-alueena kartoitettiin niiden rahoitusrakenteita. Kysely osoitettiin yhdistyksen toiminnanjohtajalle tai hallituksen puheenjohtajalle. Kyselyyn saatiin vastaus 199 yhdistyksestä (vastausprosentti 47). Vastanneista yhdistyksistä 107 edusti mielenterveystyötä, 85 päihdetyötä, seitsemän ilmaisi toimivansa samassa määrin molemmilla toimialoilla. Joka neljäs yhdistys tuotti ostopalveluina esimerkiksi kuntoutujien päivätoimintaa, ryhmätoimintoja tai asumis-, kuntoutus-, työllistämis-, koulutus- ja neuvontapalveluja, suuri osa näistä kuntasektorille. Palvelujen tuottaminen painottui päihdeyhdistyksiin, joista 38 prosenttia tuotti ostopalveluja, mielenterveysyhdistyksistä vain 14 prosenttia. Yli puolessa (55 %) aineiston yhdistyksistä oli palkattua henkilöstöä, mukaan lukien tukityöllistetyt työntekijät (62 %:ssa päihdeyhdistyksistä, 49 %:ssa mielenterveysyhdistyksistä). Palkatun henkilöstön voimin toimivat yhdistykset vastasivat kyselyyn hieman aktiivisemmin kuin pienet vapaaehtoisvoimin toimivat, mikä on syytä huomioida tulosten tulkinnassa.

Kyselyssä kartoitetut rahoituslähteet on esitetty taulukossa 2. Vastaaajia pyydettiin merkitsemään jokaisen rahoituslähteen kohdalla, saiko yhdistys kyseistä rahoitusta vuonna 2016. Valittujen rahoituslähteiden kohdalla vastaaajia pyydettiin arvioimaan niiden merkitystä yhdistyksen toiminnan kannalta ja kehitystä viimeisen viiden vuoden aikana. Ristiintaulukoinneilla tarkasteltiin näiden muuttujien yhteyksiä yhdistyksen toimialaan (päihde-/mielenterveystyö), ostopalvelujen tuottamiseen ja siihen, onko yhdistyksessä palkattuja työntekijöitä. Spearmanin järjestyskorrelaation avulla tarkasteltiin rahoitusten merkitystä ja kehitystä kuvaavien muuttujien yhteyksiä yhdistyksen jäsenmäärään, ikään, taloudellisiin resursseihin ja toimintapaikkakunnan kokoon. Samoin tehtiin yhdistysten rahoitukseen liittyvien haasteiden kohdalla (kuvio 1).

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Tulokset

Yhdistysten taloudelliset voimavarat ja rahoituslähteet

Päihde- ja mielenterveysyhdistysten taloudelliset resurssit ovat sosiaali- ja terveysyhdistyskentällä keskimäärin melko suuret lähinnä henkilöstökulujen ja niiden toimintaan usein kuuluvan palvelutuotannon vuoksi (Peltosalmi ym. 2016, 48). Aineiston yhdistysten taloudellisissa resursseissa oli huomattavia eroja. Talousarvion menojen loppusumman keskiarvo yhdistyksissä oli 226 200 euroa (suurimmillaan 4 500 000 €), mediaani 32 000 euroa. Joka neljännellä aineiston yhdistyksistä vuosibudjetti jäi alle 3 000 euron (taulukko 1), viidellä prosentilla se ylitti miljoona euroa. Mielenterveysyhdistyksissä mediaani oli 99 000 euroa, päihdeyhdistyksissä 26 000 euroa. Ostopalveluja tuottavien yhdistysten budjetti oli huomattavasti suurempi kuin muiden aineiston yhdistysten (md= 179 000 € vs. 18 000 €).

Taulukko 1. Yhdistysten talousarvion menojen loppusumma vuonna 2016.

talousarvion menojen loppusumma, luokiteltu	koko aineisto (n=148)	päihdeyhdistykset (n=64)	mielenterveysyhdistykset (n=84)
korkeintaan 3 000 €	24 % (n=35)	22 % (n=14)	25 % (n=21)
3 001-30 000 €	26 % (n=38)	34 % (n=22)	19 % (n=16)
30 001-200 000 €	29 % (n=43)	30 % (n=19)	29 % (n=24)
yli 200 000 €	21 % (n=32)	14 % (n=9)	27 % (n=23)
yhteensä	100 % (n=148)	100 % (n=64)	100% (n=84)

Taulukossa 2 on esitetty tarkastellut rahoituslähteet niiden yleisyysjärjestyksessä. Jäsenmaksutuloja ja kuntien toiminta-avustuksia sai valtaosa aineiston yhdistyksistä. Kattojärjestöltään avustuksia oli saanut vajaa puolet yhdistyksistä ja yhtä monella tuloja kertyi varsinaisen toiminnan muina tuottoina. STEAn kohdennetun toiminta-avustuksen piirissä oli reilu kolmannes yhdistyksistä, mutta hankeavustukset olivat harvinaisempia. Vajaa kolmannes yhdistyksistä sai tuloja markkinalähtöisesti asiakas- tai palvelumaksuina tai yksityissektorin taloudellisena tukena. Sijoitustoiminnasta saadut tulot, alueelliset tuki- ja EU-rahoitukset sekä ministeriöiden myöntämä tuki olivat vähäisiä, samoin kuin yhdistysten muu oma varainhankinta. Kyselyssä ei kartoitettu tarkemmin julkisten tahojen järjestöiltä tekemien palveluhankintojen kautta saatuja tuloja, mutta asiakas- ja palvelumaksuista merkittävä osa lienee julkisia hankintoja.

Taulukko 2. Yhdistysten (n=198) rahoituslähteet. Niiden yhdistysten osuudet, jotka saivat kyseistä rahoitusta vuonna 2016.

rahoituslähde	koko aineisto (n=199)		päihdeyhdistykset (n=85)		mielenterveys- yhdistykset (n=106)	
	%	n	%	n	%	n
jäsenmaksut	87 %	172	85 %	72	91 %	96
kunta-avustukset*	70 %	138	62 %	53	76 %	80
kattojärjestöavustukset	42 %	82	41 %	35	44 %	47
varsinaisen toiminnan muut tuotot (esim. koulutukset, valistustyö, järjestölehden myynti)	40 %	79	40 %	34	41 %	43
STEA Ak-avustukset**	37 %	74	27 %	23	45 %	48
yksityissektorin tukirahoitukset	30 %	59	33 %	28	26 %	28
asiakas- ja palvelumaksut	29 %	56	33 %	28	26 %	28
työllisyysmäärärahat **	27 %	53	39 %	33	26 %	28
muu oma varainhankinta (esim. rahankeräykset, arpajaiset, tuotemyynti, tapahtumien järjestäminen, testamentatut rahat)	18 %	35	19 %	16	18 %	19
vuokratulot*	17 %	34	24 %	20	11 %	12
STEA C-avustukset	12 %	24	11 %	9	13 %	14
EU-rahoitukset	5 %	10	6 %	5	5 %	5
muut ministeriöiden rahoitukset	5 %	9	7 %	6	3 %	3
sijoitus- ja rahoitustoiminta	3 %	5	4 %	3	2 %	2
alueelliset tukirahoitukset*	3 %	5	6 %	5	0 %	0

*ero päihde- ja mielenterveysyhdistysten välillä tilastollisesti lähes merkitsevä, ** ero tilastollisesti merkitsevä

STEA:n myöntämiä yleisavustuksia ei tarkasteltu, sillä niitä myönnetään lähinnä valtakunnallisille järjestöille.

Suurella osalla yhdistyksistä rahoituspohja oli kapea. Kolmannes yhdistyksistä ilmoitti saaneensa tuloja 1-3 tarkastellusta rahoituslähteestä, 12 yhdistystä vain yhdestä. Vajaa kolmannes yhdistyksistä sai tuloja yli viidestä rahoituslähteestä. Rahoituslähteiden määrä ei eronnut merkittävästi päihde- ja mielenterveysyhdistysten välillä. Niiden rahoitusrakenteet olivat myös pääosin samanlaiset. Mielenterveysyhdistyksistä hieman suurempi osa kuin päihdeyhdistyksistä oli kunta- ja STEA-avustusten piirissä. Työllisyysmäärärahat ja vuokratulot olivat puolestaan yleisempiä päihdeyhdistyksissä niiden työllistämistoiminnan ja asumispalveluiden keskeisyyden vuoksi (esim. Lund ym. 2015, 22; Peltosalmi ym. 2018, 65-66).

Kuten aiemmin todettiin, julkinen tuki kohdentui kunta-avustusten muodossa lähes koko yhdistyskentälle. Lähellä elinkeinotoiminnalle tyypillistä tuloa olevat asiakas- ja palvelumaksut, vuokratulot sekä työllisyysmäärärahat ohjautuivat luonnollisesti yhdistyksiin, joissa oli ostopalvelutuotantoa ja palkattua henkilöstöä. Kattojärjestöt kanavoivat toiminta-avustuksensa jäsenmääriltään pienille, pienillä paikkakunnilla toimiville ja historialtaan nuorille yhdistyksille, joilla ei ollut ostopalvelutuotantoa tai palkattua henkilöstöä. Asiakasmaksuja ja STEA-avustuksia saivat pääasiassa pitkän historian omaavat, toiminnaltaan vakiintuneet yhdistykset.

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Uudelle kolmannelle sektorille sijoittuvien toimijoiden rahoituskanavat olivat huomattavan monipuolisia verrattuna muuhun yhdistyskenttään. Ostopalveluja tuottavat yhdistykset saivat tuloja keskimäärin kuudesta tarkastellusta rahoituslähteestä, muilla yhdistyksillä rahoituslähteitä oli keskimäärin neljä. Palkattua henkilöstöä omaavat yhdistykset pystyivät hyödyntämään useampia rahoituslähteitä kuin vapaaehtoisvoimin toimivat. Ne saivat rahoitusta keskimäärin kuudesta tarkastellusta lähteestä, vapaaehtoistyöhön perustuvat kolmesta (erot tilastollisesti erittäin merkitseviä; $p < .001$).

Vastaajia pyydettiin kertomaan, oliko yhdistyksellä edellä tarkasteltujen lisäksi muita rahoituslähteitä. Kysymykseen saatiin 27 vastausta. Useimmin mainittiin erilaisten säätiöiden myöntämät avustukset, muita olivat muun muassa seurakuntien myöntämät avustukset, torimyynti, arpajaiset, kulttuuritapahtumien järjestäminen, ohjauspalkkiot opiskelijaharjoittelijoista, ”omat rahat” ja yhdistyksen palvelutoiminnan tuotot. Viidennes yhdistyksistä oli löytänyt viime vuosien aikana uusia rahoituslähteitä. Tällaisia olivat useimmin säätiöiden (10 mainintaa), STEAn (6 mainintaa), kuntien, ministeriöiden ja Euroopan sosiaalirahaston avustukset ja hankerahoitukset. Yksittäisiä mainintoja saivat työllistämistuet, seurakuntien myöntämät avustukset, rahankeräyksen saaminen, yrityksiltä saadut lahjoitukset, kulttuuritapahtumien järjestäminen ja asuntojen siivouspalvelu.

Rahoituslähteiden merkitys ja kehitys viime vuosina

Taulukossa 3 on esitetty vastaajien arviot rahoituslähteiden merkityksestä ja kehityksestä viimeisen viiden vuoden aikana. Mukaan on otettu yleisimmät rahoituslähteet, joiden osalta vastaajamäärät mahdollistivat tilastolliset tarkastelut. Tärkeimmiksi toiminnan kannalta koettiin STEA-, kattojärjestö- ja kunta-avustukset sekä työllisyysmäärärahat. Vaikka jäsenmaksut olivat yhdistysten yleisin tulonlähde, jäi niiden merkitys toiminnan kannalta vähäiseksi (myös Peltosalmi 2018, 78-79). Myös varainhankinnan ja muun oman toiminnan kautta saadut tulot olivat merkitykseltään marginaalisia verrattuna julkiseen ja julkisen vallan tukemaan rahoitukseen.

Jäsenmaksutuotoilla oli suuri merkitys 43 prosentissa yhdistyksistä, joissa ei ollut palkattuja työntekijöitä ja joka kymmenennessä palkatun henkilöstön voimin toimivassa yhdistyksessä. Kolmanneksessa kansalaistoimintaan keskittyvistä yhdistyksistä jäsenmaksujen merkitystä pidettiin toiminnan kannalta suurena, kun taas palveluntuottajayhdistyksistä lähes kaikissa (95 %) niiden merkitys koettiin pieneksi. Kattojärjestöavustuksen merkitys painottui myös selkeästi vapaaehtoisvoimin toimivissa yhdistyksissä (ko. rahoituksella suuri merkitys 86 %:ssa näistä yhdistyksistä, vain 29 %:ssa työntekijöitä palkanneista yhdistyksistä).

Yhdistysten rahoituslähteissä ei näytä tapahtuneen suuria muutoksia viime vuosina. Kielteisimminkin olivat kehittyneet kunta-avustukset ja työllisyysmäärärahat. Kasvua oli useimmin tapahtunut yksityissektorin tukirahoituksissa, STEA-avustuksissa ja asiakas- ja palvelumaksuissa. STEA-avustukset olivat viime vuosina kanavoituneet painotetusti mielenterveysalan toimijoille. 43 prosenttia tähän kysymykseen vastanneista mielenterveysyhdistyksistä ilmaisi tämän rahoituksen kasvaneen toiminnassaan, päihdeyhdistyksistä vain seitsemän prosenttia.

Taulukko 3. Yleisimpien rahoituslähteiden merkitys ja kehitys viimeisen viiden vuoden aikana aineiston yhdistyksissä (n=199).

Rahoituslähde	Merkitys toiminnan kannalta			Kehitys viimeisen 5 vuoden aikana		
	suuri	kohta- lainen	pieni	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt
jäsenmaksut (n=172)	24 %	21 %	55 %	12 %	74 %	15 %
kunta-avustukset (n=138)	60 %	20 %	20 %	10 %	61 %	29 %
kattojärjestöavustukset (n=82)	70 %	22 %	8 %	22 %	56 %	22 %
varsinaisen toiminnan muut tuotot (n=79)	25 %	27 %	48 %	13 %	69 %	18 %
STEA Ak (n=74)	96 %	2 %	2 %	30 %	55 %	15 %
yksityissektorin tukirahoitukset (n=59)	36 %	22 %	42 %	31 %	62 %	7 %
asiakas- ja palvelumaksut (n=56)	44 %	31 %	25 %	28 %	60 %	12 %
työllisyysmäärärahat (n=53)	59 %	21 %	20 %	17 %	56 %	27 %
muu oma varainhankinta (n=35)	23 %	32 %	45 %	22 %	61 %	17 %

Keskeisimpien rahoituslähteiden merkityksen ja kehityksen yhteyksiä yhdistysten muihin taustatekijöihin tarkasteltiin korrelaatioanalyysillä (taulukko 4 artikkelin lopussa). Kunta-avustusten merkitys ei juuri eronnut yhdistysten välillä. Jäsenmaksujen merkitys puolestaan vaihteli (vrt. Peltosalmi 2018, 78). Mitä pienemmät yhdistysten taloudelliset voimavarat olivat, sitä suurempi merkitys jäsenmaksuilla oli toiminnassa. Jäsenmaksut olivat hieman tärkeämpiä myös jäsenmäärältään pienissä, pienillä paikkakunnilla toimivissa yhdistyksissä.

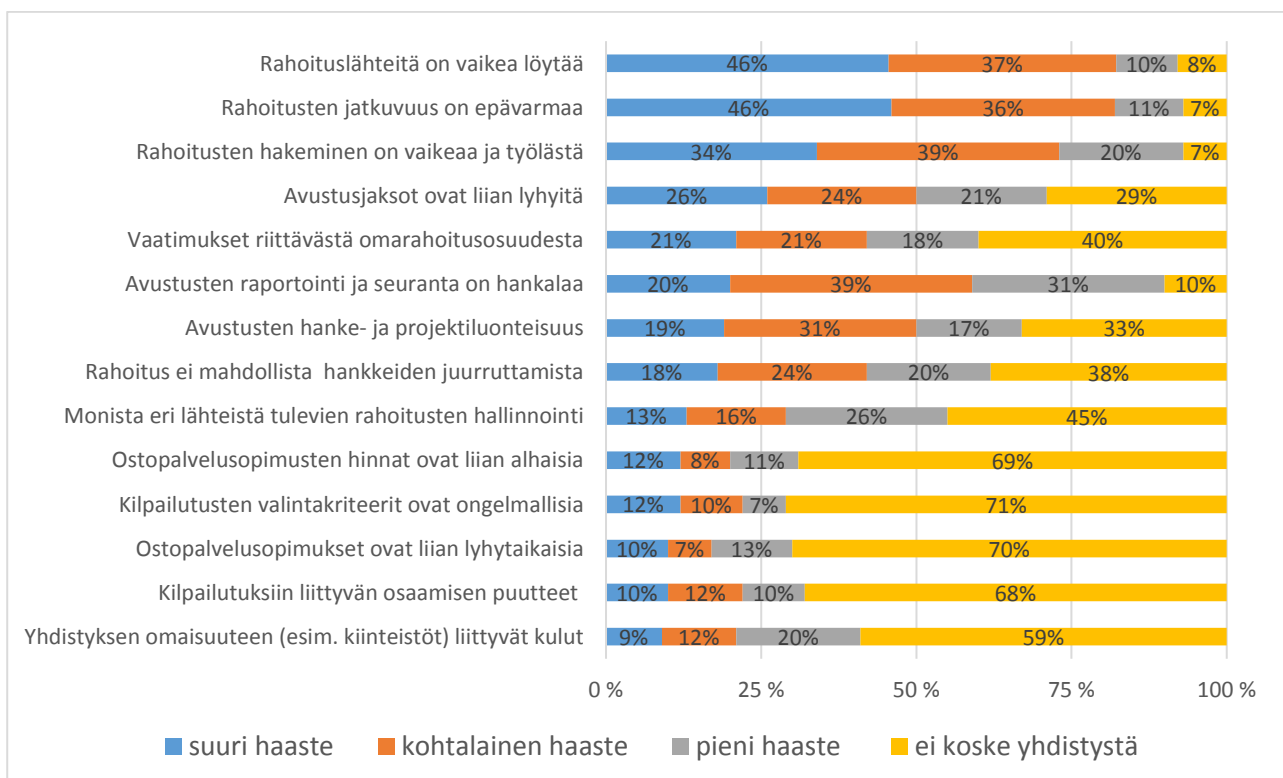
Kattojärjestöavustusten merkitys oli keskimääräistä suurempi taloudeltaan pienissä ja pienillä paikkakunnilla toimivissa yhdistyksissä, samoin kuin toimintahistorialtaan nuorissa yhdistyksissä, joilla ei ollut vakiintunutta asemaa, jonka turvin hakea muita rahoituksia. Työllistämistoiminnan kautta saatavilla tuloilla oli toiminnan kannalta sitä suurempi merkitys mitä pienempi yhdistyksen budjetti oli. Toimialoitain tarkasteltuna havaittiin myös työllistämismäärärahojen tärkeys päihdeyhdistyksissä, joista 76 prosentissa niillä oli suuri merkitys (mielenterveysyhdistyksistä 33 %). Aineisto kertoi täten niukoilla resursseilla perustoimintaansa toteuttavien päihdeyhdistysten talouden rakentumisesta pitkälti tukityöllistämisen varaan (esim. Lund 2015, 236). Taloudellisilta resursseiltaan suurilla yhdistyksillä puolestaan STEA-avustusten merkitys toiminnassa oli suuri ja niissä se oli myös kehittynyt suotuisimmin viime vuosina. Oman varainhankinnan ja yrityssponsoroinnin merkitys korostui hieman historialtaan nuorissa yhdistyksissä.

Rahoituslähteiden viime vuosien kehityksessä oli yhdistysten välillä vähemmän eroja kuin eri rahoitusten merkityksessä. Jäsenmaksutulojen ja yksityissektorin taloudellisen tuen kasvu painottuivat jossain määrin aineiston nuorempiin yhdistyksiin. Varainhankinnan vaatimat voimavarat näkyivät siinä, että sen kautta saatujen tulojen kasvu oli yhteydessä yhdistyksen suureen jäsenmäärään.

Rahoitukseen liittyvät haasteet

Rahoitusten suurimmat haasteet liittyivät vaikeuteen löytää uusia rahoituslähteitä, rahoitusten jatkuvuuden epävarmuuteen ja avustusbyrokratian raskauteen (kuvio 1). Erilaisissa toimintaympäristöissä korostuivat erilaiset haasteet. Markkinaehtoiseen toimintaan liittyvät haasteet koskivat vain pientä osaa aineiston yhdistyksistä, mutta on syytä huomioida, että ne aiheuttivat merkittävää huolta ostopalveluja tuottavissa yhdistyksissä. Yhdistykset ovat palveluntuottajina usein pieniä yksiköjä ja näin toimintaan liittyy erilaisia taloudellisia epävarmuuksia. Joka toisessa palveluntuottajayhdistyksessä kilpailuskriteerit, sopimusten lyhytaikaisuus ja niiden hintojen alhaisuus sekä puutteellinen kilpailusosaaminen arvioitiin vähintään kohtalaisiksi haasteiksi.

Tämä heijastui myös eroihin toimialojen välillä. Päihdeyhdistyksissä ostopalvelusopimusten kesto, omaisuuden liittyvät kulut sekä kilpailutuksiin liittyvät tekijät koettiin merkittävästi suuremmiksi haasteiksi kuin mielenterveysyhdistyksissä. Jäsenmäärältään pienten yhdistysten haasteina korostuivat rahoitusbyrokratiasta selviytyminen ja hankkeiden juurruttaminen. (kaikki yhteydet tilastollisesti merkitseviä; $p < .010$.) Mitä pienemmät taloudelliset voimavarat yhdistyksellä oli, sitä suuremmiksi haasteiksi nousivat omaisuuden hoitoon liittyvät kulut sekä ostopalvelusopimusten katkonaisuus ja alhaiset hinnat.

Kuvio 1. Rahoitukseen liittyvät haasteet aineiston yhdistyksissä (n=199).

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Vastaajia pyydettiin täydentämään rahoituksiin liittyviä haasteita omin sanoin. Useimmin esiin tuotiin epävarmuus sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta ja uudesta maakuntamallista sekä niiden vaikutuksesta järjestökentän rahoituksiin. Muiksi haasteiksi mainittiin yhdistyksen ja sen toiminta-alueen pieni koko, toimitilojen saaminen kunnalta, rahoittajatahojen vähäiseksi koettu kiinnostus ehkäisevää ja edistävää työtä kohtaan, vuoropuhelun vähäisyys tilaaja-tuottajamallissa sekä asiakkaiden maksukyvyttömyys.

Johtopäätökset ja pohdinta

Artikkelissa tarkasteltiin päihde- ja mielenterveysyhdistysten taloudellisten toimintaedellytysten perusteita ja niihin liittyviä haasteita. Tulokset toivat esiin yhdistysten riippuvuuden sekä julkisesta että julkisen tukemasta eli veikkausvarojen kautta kanavoituvasta rahoituksesta. Vaikka yhdistysten rahoituslähteet olivat pysyneet pääosin samanlaisina viime vuosina, antaa aineisto viitteitä esimerkiksi kunta-avustusten vähenevästä suuntauksesta paikallisyhdistyksissä (myös Peltosalmi ym. 2018, 56-57, 63). Kunta-avustukset ovat yleensä pieniä, mutta niiden merkitys on yhdistysten toiminnan kannalta suuri. Myös työllistämistoiminnan kautta saatava rahoitus oli useilla toimijoilla vähentynyt (myös mts. 132), mikä vaikeutti erityisesti pienten yhdistysten asemaa. Useimmin kasvua oli tapahtunut merkitykseltään marginaalisemmissä markkinaistuneen tuen muodoissa, jotka olivat kuitenkin yhdistyksissä edelleen suhteellisen vähäisiä (myös Ahokas & Rouvinen-Wilenius 2017, 50).

Yleisen taloudellisen tilanteen kiristyminen sekä kunta-avustusten ja kuntien palveluostojen väheneminen luovat järjestökentällä painetta oman varainhankinnan tehostamiseen. Valtakunnalliset järjestöt hakevat tuoreen tutkimuksen mukaan lisääntyvässä määrin yksityistä rahoitusta ja yritysyhteistyön mahdollisuuksia sekä panostavat omaan varainhankintaan esimerkiksi kertalahjoitusten ja jäsenmaksujen kautta (Taloustutkimus 2018). Tämän artikkelin aineiston yhdistyksissä oma varainhankinta oli määrältään ja merkitykseltään melko vähäistä. Esimerkiksi jäsenmaksutulojen kasvattaminen on mielenterveys- ja päihdeyhdistyksissä haasteellista, koska osallistujilla on usein taloudellisia vaikeuksia (Pitkänen ym. 2017, 29-31) ja jäsenmaksujen nostaminen saattaisi korottaa yhdistystoimintaan osallistumisen kynnyistä. Yksityisen, muutoksille alttiin rahoituksen kasvaessa yhdistysten rahoituspohjasta saattaa tulla myös entistä hauraampi ja toiminnan itsenäisyys vaarantua (ks. esim. Ahokas & Rouvinen-Wilenius 2017, 50-53). Toisaalta myös julkisen rahoituksen käänköpuolena on mittava byrokratia ja rahoittajatahojen toimintaa ohjaava vaikutus (Jurvansuu & Nieminen 2019; Ahokas & Rouvinen-Wilenius 2017, 53).

Kattojärjestöjen taloudellinen tuki on erityisen tärkeää pienten paikkakuntien pienin taloudellisin resurssein toimiville nuorille yhdistyksille, joilla ei ole tarvittavia voimavaroja ja vakiintunutta asemaa muunlaisten rahoituslähteiden hyödyntämiseen (vrt. Peltosalmi ym. 2016, 55). Kasvukeskusten ulkopuolella toimivien pienten yhdistysten toimintaedellytysten vahvistaminen on tärkeää näiden alueiden kansalaisyhteiskunnan elävyyden turvaamiseksi. Pienillä vapaaehtoisyhdistyksillä on vaara jäädä julkisen rahoituksen väliinputoajiksi (Harju & Niemelä 2011, 54) etenkin, jos niillä ei ole avustusten haku- ja raportointiprosesseihin edellyttämää osaamista ja henkilöresursseja. Julkisten avustusten hakeminen ja raportointi koetaan järjestökentällä yhä haasteellisemmaksi esimerkiksi EU-rahoitusten kasvun ja STEA:n monimutkaisiksi koettujen avustuskäytäntöjen vuoksi (Taloustutkimus 2018; myös Jurvansuu & Nieminen 2019). Yhdistysten taloudellisissa toimintaedellytyksissä ja rahoituslähteissä olikin suuria eroja, joita selitti erityisesti niiden sijoittuminen niin sanotulle uudelle tai vanhalle kolmannelle sektorille.

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Rahankeräystoiminnan markkinaistuminen ja mediavälitteisyys luovat järjestökentälle uusia haasteita. Rahankeräysmarkkinat näyttävät keskittyvän suurille sosiaali- ja terveysjärjestöille ja useiden toimijoiden yhteiskeräykseen (Saukko 2012, 26). Pienten paikallisten toimijoiden pääsy näille markkinoille on rajallinen. Tiiviimpi yhteistyö yksityissektorin kanssa edellyttää yhdistyksiltä myös aktiivisempaa tiedottamista, mikä ruokkii toiminnan ammatillistumiskehitystä. Rahoitusmahdollisuuksien tehokkaan hyödyntämisen työvoimavaltaisuus näkyikin tutkimusaineistossa ammatillisesti toimivien yhdistysten selkeästi monikanavaisempaa rahoituksena.

Yhdistysten rahoituspohjan kapeus ja vaikeus löytää vaihtoehtoisia rahoituslähteitä yhdistyneenä julkisen tuen niukentumiseen tekee paikallisyhdistysten asemasta hauraan. Tuoreimmassa järjestöbarometri-tutkimuksessa neljännes päihdeyhdistyksistä ja vajaa viidennes mielenterveysyhdistyksistä arvioi taloudellisen tilanteensa huonoksi (Peltosalmi 2018, 57-58). Päihde- ja mielenterveysyhdistysten toiminnan rahoitukseen liittyy myös haasteita, jotka kumpuavat päihde- ja mielenterveysongelmiin kohdistuvista ennakkoluuloista (Saukko 2015, 22; Kangas & Saari 2000). Arpajaislakiin esitettyjen ongelmapieläamista ehkäisevien ja vähentävien toimien on myös ennakoitu alentavan veikkausvarojen kautta järjestökentälle kanavoituvaa rahoitusta. Erytistä huolta herättää se, miten mahdollisessa uudessa maakuntamallissa käy tähän asti kunnilta tulleille toiminta-avustuksille, sillä maakuntien rooli paikallisyhdistysten toiminnan rahoittajina on artikkelin kirjoittamisen aikaan edelleen epäselvä (ks. Brax 2018, 16).

Pienten vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten aseman ei tulisi heikentyä mahdollisessa maakuntauudistuksessa ja siihen liittyvässä rahoitusvastuun uudelleenjaossa. Selvää on, että yhdistyksissä tehtävä ammatillinen työ, palvelujen tuottaminen, toimitilojen ylläpitäminen ja vapaaehtois- ja vertaistoimijoiden tukeminen vaatii myös taloudellisia resursseja ja tukirakenteita. Kansalaisyhteiskunnan moninaisuuden vaalimisen sekä päihde- ja mielenterveysongelmia omaaville ja muuten yhteiskunnassamme heikossa asemassa oleville keskeisten täydentävien ja välimuotoisten palvelujen turvaamisen tulisi olla tukijärjestelmien keskiössä. Päihde- ja mielenterveysyhdistysten on vaikea saavuttaa tätä ilman kattavaa julkista tai julkiseen kiinnittyvää tukijärjestelmää, joka huomioi myös järjestökentän autonomian ja toiminnan jatkuvuuden tarpeet (myös Ahokas & Rouvinen-Wilenius 2017, 53). Järjestöissä koetaan usein, ettei rahoittajilla ole riittävää ymmärrystä niiden työn luonteesta. (Taloustutkimus 2018; myös Perälä 2010). Rahoitusjärjestelmän kehittämistarpeina esiin ovatkin nousseet muun muassa tiiviimpi ja aitoon kumppanuuteen perustuva dialogi rahoittajatahojen kanssa (esim. Perälä 2009; Jurvansuu & Nieminen 2019), rahoituskausien pidentäminen, kestävämmän rahoituspohjan luominen hallinnollisiin tarkoituksiin sekä avustusbyrokratian karsiminen ja järkevöittäminen (ks. esim. <https://www.stea.fi/avustusstrategia/jarjestokyselyn-tuloksia-osa-2>). Kunnat voivat näyttää tulevaisuudessakin tukensa alueidensa aktiiviselle kansalaistoiminnalle takaamalla yhdistyksille toimintaan tarvittavat tilat maksutta tai huokeasti.

Kiitokset

Kiitokset kaikille järjestökyselyyn vastanneille yhdistyksille sekä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselle (STEA), joka rahoittaa Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelmaa (MIPA) Veikkauksen tuotoilla.

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Kirjoittaja

Sari Jurvansuu, YTM, tutkija, Sininauhaliitto, Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen tutkimusohjelma.
Yhteystiedot 1.4.2019 alkaen: sari.jurvansuu@a-klinikka.fi

Avainsanat: päihdeyhdistykset, mielenterveysyhdistykset, rahoitus, avustukset, uusi kolmas sektori

ISSN:2343-3876

Copyright: © Jurvansuu. Julkaisu on vapaasti käytettävissä ja levitettävissä, kunhan kirjoittaja ja alkuperäinen lähde mainitaan.

Lähteet

Ahokas, J. & Rouvinen-Wilenius, P. (2017): Järjestöjen rahoitus hyvinvointitalouden visiossa. Teoksessa: Aalto-Matturi, S., Ahokas, J., Häyrynen, K., Jalava, J., Kuusikko, K. & Rouvinen-Wilenius, P.: Uusi avustusjärjestelmä. Järjestöille yhtäläistä kohtelua ja järkevää harkintavaltaa. SOSTEn julkaisuja 2/2017. Grano Oy, Kuopio: 40-53.

Brax, T. (2018): Järjestöjen rooli maakunta- ja sote-uudistuksessa. Selvityshenkilön raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 26/2018. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.

Harju, A. & Niemelä, J. (2011): Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset. Oikeusministeriön julkaisu, Selvityksiä ja ohjeita 2/2011.

Häyrynen, K. (2017): Järjestöjen autonomian ideologia uudessa avustusjärjestelmässä. Teoksessa: Aalto-Matturi, S., Ahokas, J., Häyrynen, K., Jalava, J., Kuusikko, K. & Rouvinen-Wilenius, P. (toim.): Uusi avustusjärjestelmä. Järjestöille yhtäläistä kohtelua ja järkevää harkintavaltaa. SOSTEn julkaisuja 2/2017. Grano Oy, Kuopio: 56-63.

Jalava, J. (2017): Valtio kansalaisyhteiskunnan rahoittajana. Teoksessa: Aalto-Matturi, S., Ahokas, J., Häyrynen, K., Jalava, J., Kuusikko, K. & Rouvinen-Wilenius, P.: Uusi avustusjärjestelmä. Järjestöille yhtäläistä kohtelua ja järkevää harkintavaltaa. SOSTEn julkaisuja 2/2017. Grano Oy, Kuopio: 18-23.

Jurvansuu, S. & Nieminen, N. (2019): Kolmannen sektorin autonomia. Päihde- ja mielenterveysyhdistysten johdon näkemyksiä rahoittajaohjauksesta. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 2/2019: 1-13. https://tiedostot.a-klinikkasaatio.fi/Jurvansuu_Nieminen_Tietopuu%20Katsaus_2-2019.pdf

Jurvansuu, S. & Rissanen, P. (2017): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten vapaaehtoistoiminta kolmannen sektorin hybridisaatiokehityksen näkökulmasta. Tietopuu: Tutkimussarja 1/2017. https://www.a-klinikka.fi/tiedostot/Tietopuu_Tutkimussarja_1-2017.pdf

Kangas, O. & Saari, J. (2000): Yhteisvastuukeräys ja altruismi: Yhteisvastuukeräyksen tuoton kehitykseen vaikuttaneet tekijät vuosina 1950-1998. Teoksessa: Malkavaara, M. (toim.): Ei etsi omaansa. Tutkimuksia altruismista ja yhteisvastuusta. Kirkkopalvelujen julkaisuja 4: 231-264.

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

- Lund, P. (2015): Järjestöjen asema ja merkitys sosiaali- ja terveydenhuollon kentässä. Teoksessa: Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015. Miten tästä eteenpäin. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 20/2015: 232-238.
- Lund, P., Hostikka, H., Hänninen, K. & Laapio, M-L. (2015): Aatteena auttaminen. Kristillisten päihdejärjestöjen eetos, kuntouttava ote ja ikääntyvät asiakkaat. Sininauha-julkaisut, 2015.
- Mulari, T. (2018): Avustusten muutokset vuodesta 2000 vuoteen 2018. <https://www.stea.fi/-/avustusten-muutokset-vuodesta-2000-vuoteen-2018> (luettu 7.11.2018)
- Peltosalmi, J., Eronen, A., Litmanen, T., Londén, P., Näätänen, A-M., Ruuskanen, P. & Selander, K. (2018): Järjestöbarometri 2018. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Helsinki 2018.
- Peltosalmi, J., Eronen, A., Litmanen, T., Londén, P. & Ruuskanen, P. (2016): Järjestöbarometri 2016. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Helsinki 2016.
- Perälä, R. (2010): Sosiaali- ja terveyspalveluiden uusi neuvoteltu järjestys: esimerkki kuntien ja kristillisten päihdejärjestöjen välisestä yhteistyöstä suomalaisissa kunnissa. Yhteiskuntapolitiikka 75 (4): 389-399.
- Pitkänen, T., Elovainio, M., Jokelainen, S. & Tourunen, J. (2017): Ihmisten äänellä: Järjestöjen tavoittamien kansalaisten hyvinvoinnin vajeet ja palvelun tarpeet. A-klinikkasäätiön raporttisarja 65, Helsinki 2017.
- Saukko, E. (2015): Kilpailu lahjoituksista. Rahankeräysmarkkinoiden muutos Suomessa 2000-luvun alussa. Janus 23 (1): 3-25.
- Saukko, E. (2012): Auttamisen kanavat – sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitus 2001-2008. Kansalaisyhteiskunta 1: 5-32. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/51754/KY2012-1_ArtikkeliSaukko.pdf?sequence=1 (luettu 8.11.2018)
- Saukkonen, P. (2013): Kolmas sektori – vanha ja uusi. Kansalaisyhteiskunta 1(2013): 6-31. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51437/KY2013-1artsaukkonen.pdf?sequence=1> (luettu 14.11.2018)
- Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaedellytysten kehittämistyöryhmän raportti (2014). Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita, 2014 (4).
- Taloustutkimus 2018. Kansalaisjärjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset 2018. VaLa, Allianssi, KANE, Kepa, Olympiakomitea ja SOSTE. <https://oikeusministerio.fi/documents/1410853/6299812/1.+Kansalaisi%C3%A4rjest%C3%B6jen+taloudelliset+toimintaedellytykset+2018%2C+kooste> [Haettu 3.9.2018]

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.

Taulukko 4. Yhdistysten taustatekijöiden ja yleisimpien rahoituslähteiden merkityksen ja kehityksen väliset korrelaatiot ja niiden tilastolliset merkitsevyydet (yhteys tilastollisesti *lähes merkitsevä, **merkitsevä, ***erittäin merkitsevä).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1 jäsenmäärä																			
2 perustamisvuosi	-.335***																		
3 talousarvion menot	.437***	-.217**																	
4 alueen asukasmäärä	.207*	-.380***	.357**																
5 kunta-avust. merkitys	.018	-.026	.102	-.115															
6 kunta-avust. kehitys	.011	.107	-.022	-.240	.118														
7 jäsenmaksujen merkitys	-.157*	.087	-.531***	-.299*	.160	-.012													
8 jäsenmaksujen kehitys	.044	.210*	-.029	-.172	-.125	.043	-.021												
9 asiakasmaksujen merkitys	-.470**	.175	.046	-.100	-.185	.055	-.113	.166											
10 asiakasmaksujen kehitys	.037	.044	-.087	-.192	-.073	.024	-.065	.107	.213										
11 varainhank. merkitys	-.187	.390*	-.230	-.170	.243	-.119	.331	-.104	.322	-.198									
12 varainhank. kehitys	.523*	-.125	.087	.324	.000	.275	.272	.384	-.265	.335	.086								
13 kattojärj. merkitys	-.132	.401***	-.604***	-.396**	.109	.099	.452***	.170	.206	.312	.244	-.321							
14 kattojärj. kehitys	-.155	.211	-.083	-.235	-.092	.307	-.169	.056	.612	.237	.191	.000	.018						
15 yksityis. merkitys	-.243	.337*	-.329*	.293	.157	.129	.497***	.236	.131	-.201	.468	.171	.498**	.334					
16 yksityissekt. kehitys	-.161	.378*	.148	-.261	.131	.055	.045	.220	.287	-.543*	.000	.516	-.113	.289	.376*				
17 työllisyysm. merkitys	-.186	.067	-.532***	-.159	-.037	-.041	.094	-.119	.110	-.472*	.584*	-.004	.119	.000	.002	-.019			
18 työllisyysm. kehitys	-.210	.268	-.403*	-.105	-.291	.387*	.150	.269	-.092	.537*	-.263	.531	-.248	-.418	-.273	-.017	-.212		
19 STEA Ak merkitys	.065	-.034	.261*	.061	-.130	-.217	-.024	-.196			-.299	.117	.108	.072	.174	.110	-.207	-.072	
20 STEA Ak kehitys	.201	-.049	.266*	-.119	.043	.138	-.101	-.072	-.223	.006	-.316	.500	-.537	-.222	-.543**	-.174	-.278	.521*	.058

Jurvansuu, S. (2018): Päihde- ja mielenterveysyhdistysten rahoitus ja siihen liittyvät haasteet. Tietopuu: Katsauksia ja näkökulmia 3/2019.